

VREDESKOERIER

'T KAN ANDERS

TIJDSCHRIFT VOOR EEN LEEFBARE WERELD

UITGAVE: PAIS, HUMANISTISCH VREDEBERAAD & HAAGS VREDES PLATFORM, JAARGANG 34, NUMMER 2. APRIL 2011

GROOT RISICO LIBIË-COALITIE

Hans Feddema

Oorlogen en militaire interventie gaan altijd gepaard met rechtvaardiging. De Britse premier Cameron noemt zijn militaire interventie 'nodig, wettig en gerechtvaardigd'. Daar is echter wel wat op af te dingen.

Cameron vindt de interventie: nodig omdat 'Kadafi 's troepen blijven oprukken', wettig gezien VN-resolutie 1973, en rechtvaardig 'omdat we niet kunnen toelaten dat een dictator zijn eigen mensen vermoordt'. Op deze rechtvaardiging is los van de retoriek best wat af te dingen. Zeker als je in die argumenten ook de geopolitieke belangen van het Westen betreft. 'Macht en principes vallen samen', liet Obama zich ontvallen.

Men bakte lang zoete broodjes met Gadaffi, was blij toen een groot deel van zijn volk tegen hem opstond, maar in paniek toen deze weer bleek te winnen. 'Weer een aantal jaren met deze bruut opgescheept te zitten', daar schrok het Westen voor terug. Reden, dat de resolutie zo laat tot stand kwam. Alleen Sarkozy koos direct partij door de rebellen te erkennen. De interventie is dan ook een overwinning voor Sarkozy. Hij is nu in zijn land een kampioen voor de underdog, wat hem geen windeieren zal leggen electoraal. De operatie word gedragen wordt door de internationale rechtsorde. Iets wat onder met de invasie in Irak in 2003 niet het geval was, ook al onthielden landen als Duitsland, China, Rusland, India en Brazilië zich nu van stemmen.

De militaire interventie vindt plaats op grond van de op zich gematigde VN-resolutie 1973, waarbij een bezetting van Libië uitdrukkelijk wordt uitgesloten. Een no-fly-zone instellen heet dat formeel met als doel om 'het geweld van Gadaffi tegen burgers' te doen stoppen. Maar ik sta niet te juichen, dit omdat de resolutie kansen te over biedt voor misbruik, er natuurlijk wel sprake is van oorlog, er voorts een plan B ontbreekt voor hoe nu verder gezien de burgeroorlog en omdat er waarschijnlijk een patstelling ontstaat door trucages of halsstarrig optreden van Gadaffi. Het gematigde van de resolutie is, dat ze niet gericht is op regime change. De VN moet dat formeel wel afwijzen, al is het maar alleen omdat je dan wel aan de gang kunt blijven, denk maar aan Zimbabwe - of aan Jemen, waar het regiem nog recent wreed inschoot op vreedzame demonstranten. Nog los van het feit, dat elk volk zelf de taak heeft van zijn dictators af te komen.

Het luchtruim neutraal te maken voor de oorlogvoerenden klinkt plausibel, maar het bombarderen van een regeringsgebouw in Tripoli maandag plus de 'nodige' doden is een schending daarvan. Het zwakke van het geheel blijft het grote risico dat de coalitie al gauw partij wordt in het conflict en daardoor de hele zaak gaat uitdraaien op een nieuw 'Irak' of een nieuw 'Afghanistan', dit vooral omdat geweld nu eenmaal haar eigen

dynamiek heeft. Formeel wil men geen partij worden in het conflict laat staan in een stammenoerlog, maar als je regime change in je achterhoofd hebt, kies je in feite al gauw partij voor de oostelijke stammen rond Benghazi met tevens als gevolg dat een tweedeling van Libië op de loer ligt.

Een van de pleiters van openlijk partijkiezen is de vroegere vredesactivist MientJan Faber. Hij bepleit 'steun aan de rebellen op de grond', dus gewoon met grondtroepen meedoen aan de burgeroorlog, omdat het niet anders kan, volgens hem (Trouw 19-3). Daarmee bevestigt Faber weer eens, dat elke interventie het grote risico loopt te derailleren, vooral in de zin van partij worden in het conflict.

Grondtroepen zijn overigens in dit geval in feite uitgesloten. Daarvoor is Libië veel te groot om ze effectief te doen zijn, nog los van de vraag of men ze voorradig heeft, nu Irak en Afghanistan nog zoveel westerse manschappen bezig houdt. Dat is zuur voor Faber, maar belangrijker is dat het de kwetsbaarheid van de hele actie van de coalitie aangeeft. Reden dat militaire strategen, Duitsland en ook de Amerikaanse minister Robert Gates tegen de interventie waren. Bang als ze zijn voor de situatie na het instellen van een no fly zone en voor de mogelijke patstelling, die zich al gauw zou aandienen en zich nu al enigszins begint af te tekenen. Als oorlog een 'voortzetting is van de politiek met andere middelen' volgens von Clausewitz, waar is of was dan de politiek, zie je ze denken. Ik voorzie een zeer lange weg, voordat er weer enige stabiliteit kan ontstaan. Dit mede door een sluiks partij kiezen van de coalitie in het conflict en voorts door het creëren van chaos door Kadafi. Mogelijk ook door een urbane stammenoerlog, nu meer en meer regeringstroepen zich gaan legeren in de steden. De stammendimensie van de burgeroorlog is door het Westen te weinig doordacht, voordat dit met de actie begon. Want zoals gezegd: geweld heeft haar eigen niet voorzien patroon.

EEN SCHAAKSPEL VAN MENSENVLEES

Tot 13 juni wordt de bezoeker van het Haagse museum GEM geconfronteerd met de diorama's, collages en films van Marcel Dzama over absurde we-relden, waarin het bijna altijd oorlog is.

Dzama zegt zijn voorstellingen te baseren op scènes uit zijn dromen. Hij plaatst de toeschouwer in een omgeving waar gemaskerde strijders in majorettekostuums of levende tinnen soldaatjes een motief vormen. Zij dansen en gaan dood. De verzameling heeft als titel *A game of chess*, wat verwijst naar een video, waarin schaakspelers en stukken werkelijk op leven en dood moeten spelen. De dreigende muziek, grotendeels ontleend aan Prokofjevs filmmuziek van *Aleksander Nevski*, beheerst de zalen waarin men ook gipsbeelden van dieren met machinegeweren en aan galgen opgeknoopte lichtgeklede dames kan zien. Dat laatste blijkt onderdeel te zijn van een collageachtige straat-scène, waar ook markt is voor acrobatiek.

De museumfolder beschrijft Dzama's werk als een verwijzing naar het vroege surrealisme van Picabia en Duchamp, maar de vele geweren en lijken doet ons ook afvragen of deze wereld wel gewenst is. Zoekend naar een catalogus trof ik een plaatjesboek *The Infidels aan*, waarin een klein deel van de afbeeldingen was opgenomen. Daar krijg ik de indruk dat de kunstenaar – met een knipoog naar de Koran – kritiek uitoefent op de wijze waarop wij naar geweld kijken alsof het maar spel is, zoals een potje schaak. Wat hij duidelijk wil maken is dat we moeten geloven wat we zien en dat we ons voor de realiteit van oorlogsdreiging niet moeten verschuilen. Verbeelding wil werkelijkheid worden, schreef André Breton in zijn *Eerste manifest van het surrealisme*, en daarmee is de toeschouwer gewaarschuwd.

Museum Gem Stadhouderslaan 43, naast het Gemeentemuseum, open do. zo. 12-18 uur. J.B.

HUMANITY HOUSE, EEN BEETJE VREDESEDUCATIE?

Op de Haagse Prinsengracht 6, het voormalig Museum Bredius, is sedert januari een nieuw museum ingericht door het Nederlandse Rode Kruis. Het is het Humanity House, dat de bezoeker wil laten zien wat het zou betekenen vluchteling te zijn.

Feitelijk is het een spookhuisachtige doolhof, waarvan je zou kunnen denken dat het geïnspireerd is op het Praagse Kafkahuis, dat ook gangetjes kent, maar het aantal kastjes, muren en gesloten deuren is veel groter en doet veel meer denken aan Orson Welles' verfilming van *Het Proces*. Ook hier lijken de spoken van de bureaucratie te komen: het alarmbericht, het douaneloket met het verhoor, de registratiekamer met zijn ordners die wel heel realistisch het zoekarchief van het Rode Kruis weergeeft, en eindelijk de britsen waarop de vluchteling in een kleine ruimte zijn rust, maar niet meer zijn privacy vindt.

Dit museum gaat ook over oorlog en de gevolgen ervan. Haal in de ene kamer een trekker van een pistool over en je hoort achter een muur het geratel van iets dat op machinegeweren lijkt. Dat is echter een telex, die citaten van schrijvers over en tegen de oorlog uitbraakt. Maar de verhalen over de verschrikkingen van vluchtelingen, ex-kindsoldaten en verkrachte vrouwen uit Afrika ondersteunen geen absoluut pleidooi voor de vrede; zij dienen slechts om het oorlogsrecht uit te leggen zoals dat sedert Henri Dunant in Genève wordt vastgesteld. Maar gelukkig wordt bij scholieren – zoals ze in Amsterdam naar het Anne Frankhuis moeten, komen ze in Den Haag in groepen hierheen - de indruk toch zo heftig, dat zij aan het eind in hun reacties toch leuzen tegen de oorlog neerschrijven.

Nu maar hopen dat een of andere militaire propagandist ze weer niet tot andere gedachten brengt.

Jan Bervoets

TWEDE FLOTTIELJE NAAR GAZA – DOET NEDERLAND MEE?

Eind mei 2011 vertrekt een Freedom Flotilla van ongeveer 15 schepen met 1000 passagiers en drie vrachtaandere met medicijnen, medisch materiaal en onderwijshulpmiddelen, waterpompen, etc naar Gaza. Het is de bedoeling dat daar ditmaal ook een Nederlands schip bij zal zijn.

Een 25-tal landen uit de hele wereld heeft zich aangesloten bij het Europese initiatief om net als in 2010 naar Gaza te varen. De Freedom Flotilla 2 vertrekt uit Griekenland. Het Nederlandse comité roept Nederlanders op voor een financiële bijdrage en zoekt actievoerders die zich in staat achten mee te varen. (info: Rob Groenhuijzen, gsm 06-14686769 of mail: re4evolution@gmail.com; geld op rekening 447872605 t.n.v. Stichting Nederland-Gaza in Gouda.).

VREDESKOERIER

'T KAN ANDERS

Vredeskoerier, 't Kan Anders voor een leefbare wereld, is een gezamenlijke uitgave van Pais, Humanistisch Vredesberaad en Haags Vredes Platform.

Eindredactie: Jan Bervoets.

Redactie: Chris Geerse, Anke Polak, Wiebren Stienstra.

Redactieadres: Postbus 10500, 2501 HM Den Haag; E-post: koerier2006@ddh.nl. De verantwoordelijkheid voor de geplaatste artikelen ligt bij de auteurs. De redactie beslist over plaatsing van ingezonden brieven en zal deze inkorten indien nodig.

Abonnementen (informatie en administratie): Vlamingsstraat 82,

2611 LA Delft, tel: 015-785.01.37

't Kan Anders verschijnt 4x per jaar (8 blz), afgewisseld door het VredesMagazine (36 blz.).

Een abonnement op beide bladen kost €15, 50. Aanmelden op bovenstaand adres of via info@vredesmedia.nl. Wat u extra overmaakt wordt verwelkomd als gift voor het werk van de uitgevende organisaties!

Opmaak: Jan Bervoets

Druk: Albani BV. ISSN 0925-5893

Foto's: Jan Bervoets, Indtmedia

Steun met uw ideeën, actieve inzet of bijdrage:

• **Haags Vredes Platform**, Valkenboskade 461, 2563 JC Den Haag, 070-3922102 giro 496449; www.haagsvredesplatform.nl.

• **Humanistisch Vredesberaad**, Postbus 235, 2300 AE, Leiden. tel: 0648 233329. Giro 79911 tnv HVB, Alphen a/d Rijn. info@humanistischvredesberaad.nl; www.humanistischvredesberaad.nl • **Vereniging Pais**, Vlamingsstraat 82, 2611 LA Delft, tel. 015-7850137, giro 4173490; info@vredesbeweging.nl; www.vredesbeweging.nl

Het middenleven, ontmoeting 17

Ik heb een vriend, hij zal een jaar of veertig zijn, al schatten sommigen hem een stuk jonger. Zegt hij.

'Het was een rustige jongen. Het zijn altijd rustige jongens. Jarenlang hoor je niets van ze en dan ineens boem paf gaan ze schieten in een school of winkelcentrum, blijken ze extreme pedofielen, verkrachters. Stille waters hebben diepe gronden - vraag het de burens van een seriemoordenaar. Ze hebben nooit hoeven klagen over dat hij de muziek te hard had staan of met de deuren sloeg. Nee, ze merkten niet eens dat hij er woonde. Rustige stille bescheiden mensen zijn gevaarlijk. Vriendelijke mensen zijn het ook altijd, de types die verantwoordelijk zijn voor gruweldaden. Ze helpen de buurvrouw met oversteken, dragen haar boodschappen de trap op. Natuurlijk is het vreselijk voor al die slachtoffers, maar ik ben het als rustig mens beu zo gestigmatiseerd te worden. Ik heb me voorgenomen me af en toe wat asocialer op te stellen. De burens uit te schelden, de deur in iemands gezicht te gooien, zodat ze als ik ooit een gruweldaad bega, kunnen zeggen: het was een nare kerel, ik had dit altijd wel achter hem gezocht. Wanneer boeven zich als boeven gedragen en vriendelijke mensen als vriendelijke mensen is de wereld veel overzichtelijker. Neem de Donald Duck, daar zie je gelijk wie..'

Vol afgrijzen stond ik hem aan te kijken, mijn onderkaak zakte steeds dieper. 'Waar heb je het in godsnaam over?' 'Nou gewoon over die schietpartij in Alphen en dat al die mensen op straat nu nog meer op de rustige mensen gaan letten en wij zijn toch al een groep die makkelijk onder de sociale druk bezwijkt. Voor je het weet leidt dit tot nog grotere rampen.' Tot nu toe had ik altijd welwillend naar hem geluisterd, maar nu ging hij echt te ver. Deze ramp gebruiken voor één van zijn goedkoop theorieën. Goedkope theorieën over videogames en eenzame mensen had ik al genoeg gehoord op TV. Kwaad beende ik weg - voor ik een moord zou begaan.

Harry Zevenbergen

STEUN HET RECHT IN ISRAËL!

Het Israëlische parlement heeft op 31 maart een wet aangenomen die wie het ook maar enigszins opneemt voor de Palestijnse zaak, het Israëlisch staatsburgerschap ontnemt. Het keert zich dus nu ook tegen de eigen burgers binnen de eigen grenzen. Principieel hebben bepaalde Arabische gebieden nu ook geen stem meer in het parlement, en waarschijnlijk geldt dat ook voor de joodse "Anarchists against the Wall" en de dienstweigeraars. Het eerste slachtoffer is al bekend. Dat is het Arabische parlamentslid Haneen Zoabi, die verleden jaar op de Freedom Flotilla had gevaren en die op aangifte van een soldaat wordt beschuldigd met een mes te hebben bedreigd. En volgens de nieuwe wetgeving is een willekeurige Israëlische soldaat tegenover elke Palestijn even "ambtsedig" als een Nederlandse politieagent... Haneen moet nog voor een rechter verschijnen, maar het is voor haar duidelijk dat haar rechtse medeparlamentsleden haar kwijt willen.

Dergelijke processen wegens "spionage" en steun aan "terrorisme" (i.e. alles wat met Palestina te maken heeft, dus ook geweldloos verzet) neemt explosief toe. Terwijl de volkscomités tegen de muur op Palestijns grondgebied doorgaan met hun geweldloos verzet, vallen de soldaten huizen binnen en pakken niet alleen de leiders op, maar soms ook willekeurige vrouwen en kinderen, die ze dwingen valse bekentenissen af te leggen. Jonathan Pollak zit nu voor drie maanden in de gevangenis en Abdallah Abu Rahma zag zijn jaar gevangenisstraf in hoger beroep verlengd tot zestien maanden.

De "Anarchists against the Wall" zijn nu begonnen geld in te zamelen voor hun advocaten (Lasky en Partners), die moeten proberen voor militaire tribunalen, die elke internationale norm van eerlijk proces aan hun gepoetste laarzen lappen, de arrestanten vrij te krijgen, en de internationale aandacht te vestigen op wat er zich nu in Israël afspeelt. Ook zij lopen het risico dat hierboven is aangeduid, maar gaan moedig door. Maar voor hun werk is per maand een bedrag van \$2500 nodig. Voor een maandelijkse bijdrage zie website hieronder.

En Leers mag rekening houden met Israëlische asielzoekers...

Bron: www.awals.org/call4support

EGYPTE: HET TAHRIRPLEIN MOET OPEN BLIJVEN!!!

Het is nauwelijks in het Nederlandse nieuws gekomen, maar het Tahrirplein in Kairo is weer bezet. Op vrijdag 8 april was er een oproep aan miljoenen Egyptenaren om de vrijdag van "de zuivering en het proces" bij te wonen.

Hun eisen werden gesteund door bekenden van de oppositie, zoals de Moslim Broederschap en de socialistische partij. Bij de demonstranten sloot zich een groep "officieren van de revolutie" aan. Ordetropen van het leger vorderden identiteitsbewijzen, namen foto's en verrichtten arrestaties. 's Avonds lieten zij merken dat de noodtoestand nog steeds niet is opgeheven en dat de avondklokken nog steeds van kracht zijn: hun optreden veroorzaakte één dode en 71 gewonden. Maar de revolutionaire officieren bleven op het plein en op zaterdag hadden de demonstranten het plein met prikkeldraad gebarricadeerd en auto's omver geworpen.

Want nu heeft het militaire regime zijn ware gezicht laten zien.

Op 3 april stond de Egyptische pacifist en gewetensbezwaarde Maikel Nabil Sanad terecht wegens belasting van het leger en "verstoring van de vrede". Ofschoon hij burger is, moest dat voor een militaire rechtbank, wat in strijd is met art. 14 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Het was snelrecht, waarbij het twijfelachtig is of Sanad voldoende gelegenheid had zich te verdedigen.

Aanleiding was onder meer zijn rapport over de werkelijke rol van het leger voor, tijdens en na de grote acties tegen Mubarak, dat hij door War Resisters' International op het internet liet verspreiden. Daarin bewees hij dat het leger wapens had verschaft aan de politie en de straatbenden die als "aanhangers van Mubarak" indertijd het Tahrirplein aanvielen. Chef-staf Sami Annan's eerste daad bij de opstand was een bericht naar President Obama om de VS ervan te verzekeren dat het leger trouw was aan Mubarak. Toen de politie op 28 januari bij een aanval op het Tahrir-plein haar munitie van traangas, rookbommen en zelfs echte kogels had verschoten, kwam de militaire politie te hulp, die met scherp schoot. Toen daarna een patstelling ontstond, sloot het leger de demonstranten op het Tahrirplein in en gedoogde de gewelddadige aanvallen van de "mubarak-aanhangers" op 31 januari. Danad acht het leger zelf verantwoordelijk voor de daarop volgende aanvallen en vernielingen van de kan-

toren van Amnesty International en het Heshm Mubarak Centrum voor mensenrechten op 3 februari. Zijn berichten over arrestaties, martelingen in kazernes, het afsluiten van blogs en andere media dienden als bewijs dat het leger allerminst aan de kant van de opstandelingen stond. Er werden ook demonstranten op het plein gearresteerd tijdens pogingen van het leger om het plein met schoten in de lucht te ontruimen; deze mensen zijn "verdwenen" en na het vertrek van Mubarak niet boven water gekomen. Want op 12 februari werd de leiding overgenomen door veldmaarschalk Mohammed Hussein Tantawi, die "de orde herstelde" met de volgende middelen: hij ontruimde het Tahrirplein, nam daar fotocamera's in beslag en belemmerde iedereen daarover berichten te verspreiden. Op 15 februari riep de militaire staf de redacteurs van alle dagbladen bijeen en verbood hen verder te berichten over Mubaraks rijkdom. Generaal-majoor Trek-el-Mahdi werd op 26 februari benoemd als algemeen toezichthouder op de Egyptische radio en televisie, die sedertdien onder militaire censuur staat.

Maikel Nabil Sanad blogde en rapporteerde geen feiten die niet door anderen werden bevestigd. Zo werden zijn uitvoerige verhalen over martelingen in de kazernes bevestigd door Amnesty International, dat zelf wereldwijd rapporten rondstuurde, - die echter alleen door de anarchistische pers werden verspreid. En El Baradei concludeert: "het leger leidt nu de overheidsfase op een intransparante en monopoliserende manier".

De revolutie gaat dus door. "De mensen willen dat de veldmaarschalk verdwijnt", riepen demonstranten zaterdag 9 april op het plein. "Tantawi is Mubarak en Mubarak is Tantawi", riepen anderen. Intussen werd op zondag 10 april het vonnis uitgesproken over Maikel Nabil Sanad,

een standaardveroordeling als over zoveel andere willekeurige (gemartelde) arrestanten is uitgesproken in evidente schijnprocessen of in geheime bijeenkomsten. Het schandaal is alleen openbaar omdat er een waarnemer van WRI bijzat. Daarom werd op de dag van het vonnis, 10 april bericht dat de eindzitting was uitgesteld, zodat noch waarnemers, noch verwanten mochten horen hoe Maikel Nabil Sanad tot drie jaar gevangenisstraf werd veroordeeld....

Op 12 april werd door het Egyptische leger het Tahrirplein "schoongeveegd" nadat tegenstanders de prikkeldraadversperringen probeerden te verwijderen. De staatsmedia verklaarden dat er "enkele hooligans" werden opgepakt. En nu is er gras aangelegd; verboden te betreden...

Maikel Nabil Sanad tijdens een demonstratie

SYMPOSIUM VREDESEDUCATIE

Op zaterdag 28 mei a.s. organiseert Pais een symposium waarin aandacht zal worden geschonken aan de diverse wijzen waarop vanuit de vredesbeweging invulling wordt gegeven aan vredeseducatie. Op het programma staan:

- Prof. Lennart Vriens over 'wat moeten vredesgroepen met vredeseducatie'.
- Louise Langelaan over het vredeseducatieprogramma van het Huis van Erasmus.
- Anke Bosma over het lesprogramma van het Vredescentrum Groningen.
- Wim Robben (SVAG) over het kinderproject in Brabant.
- Het vredeseducatieproject van het Vredescentrum Eindhoven.
- Een forumdiscussie van de inleiders, met inbreng vanuit de zaal.

Aanvang: 10.30 uur. Einde: ca. 15.30 uur.

Na afloop van het symposium is er, tot ca. 17 uur, de jaarvergadering van de vereniging Pais, die in tegenstelling tot het symposium alleen bedoeld is voor leden.

Plaats: "Emma", Cremerstraat 245/247 Utrecht. Nadere informatie: Nico Faber, tel. 071-521.14.72

e-mail: nicofaber.pais@casema.nl

NODIG JASMINE RISWANI UIT!

Van 27 mei tot 9 juni is de 24 jarige Palestijnse Jasmine Rishmawi in Nederland. Jasmine komt uit een christelijke familie in Beit Sahour (Westbank) en is pas afgestudeerd in de Werktuigbouwkunde aan de Bir Zeit Universiteit.

Zij wil graag vertellen over haar ervaringen als jonge Palestijnse vrouw die leeft in bezet gebied. Wat doet deze militaire bezetting met haar persoonlijk en hoe probeert zij met deze dagelijkse problemen om te gaan?

Grijp deze kans en organiseer zelf (samen met ons) een bijzondere bijeenkomst in buurthuizen, parochiehuizen of andere gelegenheden! Neem contact op met de Olijfbomencampagne:

MOGEN DIE KERNEWAPENS NOU UIT EUROPA?

In 2012 zal vermoedelijk in Chicago de NAVO zich, in verband met haar Strategisch Concept, beraden over het gebruik van kernwapens. Hierop hebben de Internationale Raad van de Kerken en zijn drie onderraden op 17 maart gereageerd met een brief aan NAVO-secretaris-generaal Rasmussen - met afschrift aan presidenten Obama en Medejev. Zij vragen met aandrang Europa uit alle nucleaire samenwerking uit te sluiten, zodat er een einde komt aan het perma-

nente zwaard van Damocles boven het hoofd van de Europese burgerij. En nu maar - met de kerken! - hopen dat er dit jaar eindelijk iets aan gebeurt. En dat men voor de zoveelste maal niet op elkaar zit te wachten.

Op 30 maart hield IKV-Pax Christi een enquête onder de NAVO-landen over kernwapens in Europa. Veertien NAVO-landen, waaronder Nederland, gaven aan de beëindiging van de stationering van tactische kernwapens in Europa actief te steunen. Nog eens tien lidstaten zeggen een consensusbesluit hierover niet te zullen blokkeren. Slechts drie lidstaten (Frankrijk, Hongarije en Litouwen) waren tegen. De resultaten van de interviews met de NAVO-delegaties zijn gepubliceerd in het IKV-rapport "Withdrawal Issues: What NATO countries say about the future of tactical nuclear weapons in Europe".

WAR RESISTERS INTERNATIONAAL OVER GEMILITARISEERD ONDERWIJS

In het laatste Vredesmagazine (2011/2) verscheen een artikel van Mark Akkerman over de rol van het leger in de Nederlandse scholen. Dit artikel is een onderdeel van een wereldwijd onderzoek van War Resisters' International over de militarisering van het onderwijs.

Intussen zijn er op de site van WRI in het kader van dit onderzoek rapporten in het Engels en het Frans verschenen over indoctrinatie van het leger in Duitsland, Groot-Brittannië, Israël, Turkije, Venezuela, de Verenigde Staten en Zuid-Afrika. In alle gevallen wordt gesteld dat dit feitelijk rekrutering is. Er zijn berichten van buitenschoolse werving van jongens en meisjes van 13 jaar, waarbij het leger als organisator van spelletjes optreedt. Er zijn zelfs landen waar militaire oefening tot de schoolvakken behoort, zoals Israël en Venezuela, waar exercities en marsorders normaal zijn (Turkije), en waar militaire ceremonies worden gehouden (Turkije, V.S.). In Israël zit een rekruteringsofficier in de schoolstaf en militaire vaardigheid is een pedagogisch doel. Niet alle rapporten staan nog op de WRI-site - ook het Nederlandse rapport wacht nog op vertaling - maar we kunnen wel verwachten dat de genoemde landen alleen maar voorbeelden zijn en geen uitzonderingen. Het is maar goed dat er tijdens de Paasmars hieraan wordt gedacht.

Het artikel van Mark Akkerman staat op www.vredesmagazine.nl/tijdschrift/VredesMagazine2011-2.pdf

Alle rapporten in het Engels of Frans: www.wri-irg.org

STEPHAN KRAAN EXPOSEERT

De tentoonstelling Dienstweigeraar Achter Tralies biedt voor het eerst een uniek beeld van het verschijnsel totaalweigeren in de jaren zeventig en tachtig van de vorige eeuw. Te zien in Museum Blokhuispoort te Leeuwarden van 26 maart tot en met 30 juli 2011.

Documenten, foto's, krantenartikelen, affiches, brieven, boeken, films en objecten over totaalweigeraar Stephan Kraan geven een gedetailleerd overzicht van het jaar gevangenschap dat de jonge anarchistische idealist, op de dag van de opening precies dertig jaar geleden, in de Blokhuispoort onderging, die toen huis van bewaring was. In de tijd van grootschalige protesten tegen kernenergie, kernwapens, milieuvervuiling en woningnood ontstaat opnieuw een compromissloze vorm van dienstweigering die past in een lange traditie, zo oud als het verschijnsel militaire dienstplicht. Vanaf 1976 tot de afschaffing van de opkomstplicht in 1997 zaten 175 totaalweigeraars gevangen, jongens die ook geen beroep op de Wet Gewetensbezwaarden wilden doen. Zij kregen straffen tot 18 maanden cel. Aanvankelijk waren dat veel jongens vanuit de anti-militaristische actiegroep Onkruit, zoals Stephan Kraan, later kwamen er ook weigeraars met religieuze motieven, geïnspireerd door het Interkerkelijk Vredesberaad en Pax Christi, die de massa's mensen tegen kernwapens mobiliseerden.

In de oude boekbinderij van museum De Blokhuispoort is de cel van Stephan Kraan nagebouwd en hangen originele affiches en foto's. Op basis van meer dan 2000 brieven, een omvangrijk en uiterst gedetailleerd dagboek en zijn boek *De Muesli Bloeit*, is zijn leven van maart 1981 tot en met maart 1982 gereconstrueerd. Museum Blokhuispoort toont als eerste een dergelijk overzicht van het verschijnsel totaalweigeren in de originele setting van de gevangenis. Tekst en (bewegend) beeld visualiseren en illustreren belangrijke momenten in het jaar gevangenschap, zoals de onderduiktijd, de oppakactie, de tijd in het Depot van Discipline te Nieuwersluis, de hongerstaking, de processen voor Krijgsraad en Hoog Militair Gerechtshof, het schrijven van het boek 'De Muesli Bloeit' en de vrijlating op 12 maart 1982. Het tijdsbeeld vinden we terug in aandacht voor de grote blokkade tegen de kerncentrale van Dodewaard en de enorme demonstratie tegen kernwapens in Amsterdam, beide in 1981. Nog ruim een maand waant u zich in de Blokhuispoort in de wereld van een gevangen anti-militarist en in de sfeer en omgeving van dertig jaar geleden.

HET NUT VAN BEZUINIGINGEN

Kerk en Vrede

Kerk en Vrede heeft op vrijdag 8 april een verklaring uitgegeven als antwoord op de ophef rond de bezuinigingen op Defensie. Wellicht een kans om meer burgervredes-teams in te zetten in conflictgebieden. Niet alleen veel goedkoper maar ook veel effectiever.

"Vandaag zal minister Hillen naar alle waarschijnlijkheid een forse bezuiniging op Defensie bekendmaken. De afgelopen dagen is daarover al een en ander naar buiten gekomen en verschillende belangenorganisaties (de militaire vakbonden, marinestad Den Helder en eerder de landmachtgemeente Assen) hebben al voor de gevolgen gewaarschuwd. Algemeen wordt gesproken over ongekende kortingen met ingrijpende gevolgen voor de rol die Nederland op het wereldtoneel kan spelen.

Dit alles staat in schril contrast tot de enorme bezuinigingen op Ontwikkelingssamenwerking die reeds bij de presentatie van het regeerakkoord bekend waren gemaakt en het afgelopen najaar verder zijn ingevuld. Deze bezuinigingen zijn zeker zo fors en niet vergeten mag worden dat ook na beide bezuinigingsrondes Nederland nog steeds twee keer zo veel aan defensie uitgeeft dan aan ontwikkelingssamenwerking. Bovendien is het kabinet voornemens de internationale criteria van wat ontwikkelingssamenwerking mag heten zodanig op te rekken dat daar meer militaire activiteiten onder mogen vallen dan thans het geval is.

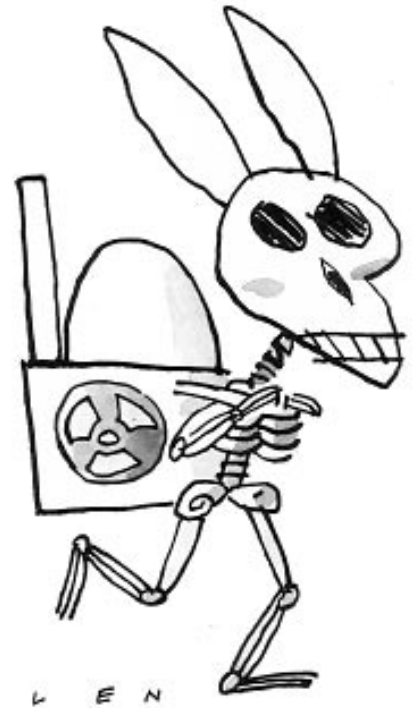
Bij de bezuinigingen op Ontwikkelingssamenwerking zagen we de belanghebbenden echter niet uitgebreid klagen over de gevolgen. Waarschijnlijk omdat de gedupeerden niet in Den Helder of Assen wonen maar in Afrika of Azië. Waarschijnlijk ook omdat die zich minder goed georganiseerd hebben dan de militairen in hun vakbonden. Misschien ook wel omdat die bezuinigingen werden aangekondigd in een politiek klimaat waarin het bon ton was om laatdunkend te doen over de resultaten en nut en noodzaak hiervan in twijfel te trekken. Er werd dan graag met incidenten geschermd, waarbij het geld slecht besteed zou zijn of niet geheel verantwoord kan worden. Maar hoe zit het dan met de resultaten van de defensie-inzet? De inzet in Bosnië, Kosovo, Afghanistan, Irak en Libië? Je kunt je gevoelig afvragen of dat allemaal wel tot het gewenste effect heeft geleid of nog zal leiden. Ook hier lijkt volop sprake van bodemloze putten met als belangrijkste argument om er niet mee op te houden dat we het eenmaal begonnen project nu niet in de steek kunnen la-

ten. En ook Defensie heeft met de nodige incidenten te maken, variërend van mislukte reddingsacties tot ongewenst gedrag in kazernes of tijdens een militaire kroegtocht. Het grootste 'incident' is misschien nog wel dat de bezuinigingen die thans worden aangekondigd helemaal niet door deze regering waren voorgenomen, maar door een volstrekt ondoorzichtig financieel wanbeheer in de afgelopen jaren noodzakelijk zijn gebleken.

Van een vredesbeweging kan niet verwacht worden dat zij de bezuinigingen op Defensie betreurt. De beschikbaarheid van minder defensiemiddelen zal immers leiden tot minder (Nederlandse deelname aan) oorlogen. Tot wie meent dat deze de Nederlandse inzet voor de bevordering van vrede en veiligheid zouden verminderen, zouden we willen zeggen dat de bezuinigingen juist kansen bieden om daarvan ècht werk te maken.

Pleidooien uit de vredesbeweging en van anderen om veel meer werk te maken van de bevordering van een juridische, politieke en economische internationale rechtsorde, van het voorkomen van gewelddadige conflicten en van zgn. burgervredeswerk (professionele ongewapende trainers en bemiddelaars naar conflictgebieden uitzenden in plaats van militairen) werden altijd in de kiem gesmoord omdat we nu eenmaal het militaire middel al hadden en met dat middel konden meedoen met 'de grote jongens'. Ook het argument dat Max van der Stoep tien jaar lang als OVSE-Hoogste Vertegenwoordiger voor Nationale Minderheden vele gewelddadige conflicten heeft voorkomen of bezworen voor het geld van één straaljager, en dat ook op dit gebied de inzet van civiele middelen dus veel goedkoper is dan met militaire middelen proberen te 'genezen' (hoewel militaire acties moeilijk met iets als 'helen' in verband gebracht kunnen worden) konden de Nederlandse politiek (in tegenstelling tot die van Duitsland of de Europese Unie) nooit overtuigen. Maar nu het militaire middel door de voorgenomen bezuinigingen feitelijk vleugellam is gemaakt, zou de politiek eindelijk eens oog moeten kunnen hebben voor veel goedkopere middelen die daadwerkelijk een verschil kunnen maken als het gaat om de bevordering van internationale vrede en veiligheid.

Laten we van de nood een deugd maken en deze kans niet voorbij laten gaan"

PASEN VIEL LAAT DIT JAAR

Daarom was dit blad el een week ter perse, toen op 25 april in Almelo de Paasmars werd gehouden.

Over het verloop kunnen we alleen maar raden aan de hand van het programma. Vóór de mars werd een verklaring voorgelezen van de Ostermarsch in het nabije Gronau. Daarna kwam de militarisering van het beroepsonderwijs in het ROC aan de orde; het schoolgebouw in Almelo stond vlak naast de startplaats. Om 14.00 uur begon de mars richting Aeronamic en VLD Enabling Technology, waar de Joint Strike Fighter ter sprake kwam en natuurlijk de wapenindustrie in het algemeen. Want in het bijzonder ging het bij Urenco over de kernenergie en de atoomwetenschap, niet alleen in het kader van 25 jaar Tsjernobyl en de nog steeds niet voorbij ramp in Fukushima, maar hopelijk ook nog over de bommen die nog steeds niet de wereld uit zijn.

Hopelijk kunnen we op het internet in de Vredessite en in het Vredesnieuws van PAIS hierover meer vernemen. Om zo te merken dat we digitaal veel slagvaardiger zijn dan op papier.

wapenleverantiemiskleunen

In maart is er voor het eerst sinds jaren een echt wapenexportdebat in de Tweede Kamer gehouden en geen "rituele dans". De regering is ook geschrokken van de Nederlandse wapens die in de Arabische wereld zijn ingezet .

Al aan de vooravond ervan lopen de verschillende partijen zich warm. De coalitie van Amnesty, Oxfam Novib, Pax Christi en de Campagne tegen Wapenhandel stuurt samen of afzonderlijk brieven naar de pers. Vooral het feit dat Nederlandse wapens werden gezien in de straten van Kaïro, Bahrein en leveranties via via aan Libië plaatsvonden, gaf deze critici gelijk. Cent van Vliet van de NIDV (de belangenorganisatie van de Nederlandse defensie- en veiligheidsindustrie) reageert. Hij stelt dat de industrie een forse bijdrage levert aan de Nederlandse economie en dat die industrie niet zonder de overheid kan. De toon is gezet.

De stem van de industrie werd altijd wel gehoord. De kritische stem kwam daar nauwelijks overheen. Nu wel. Het resulteert in de belofte dat er na acht weken een brief komt met voorstellen om wapenleverantiemiskleunen in de toekomst te voorkomen. Er komt ook een brief over de rol van banken en pensioenfondsen. Het overleg maakt optimistisch over de inhoud. Maar ik ben benieuwd naar welke kant de brief gaat hellen, die van de defensie-industrie, van de NGO-coalitie of dat alles in het midden blijft.

Bezuinigingen op Defensie (1)

De militair stelt dat hij loyaal is en zich daarom niet of nauwelijks laat horen als zijn positie in het geding is. Het eerste is maar goed ook, want een land met een niet-loyaal leger heeft een probleem. Dat militairen zich niet laten horen is een fabel. Woordvoerders van de bonden worden gehoord, kranten als Algemeen Dagblad en Telegraaf dienen als spreekbuis om de kwaadheid met chocoladletters op de voorpagina's naar buiten te brengen. Bovendien hebben ze her en der prominenten, die waarschuwen voor een afglijdend Nederland. Dit keer gingen militairen zelfs over tot Vredes Aktie Kamp-mobiel tactieken bij het duidelijk

maken van hun onvrede door bekladden en vernielen van Defensie-eigendommen.

Bezuinigingen op Defensie (2)

De bezuinigingen op Defensie kan ik toejuichen, maar voor een deel ben ik het met de militairen eens. Er wordt gesproken over het beknibben op toelages. Als je militairen hebt dien je ze te belonen voor (over)werk vaak ver van huis en in moeilijke omstandigheden. Nog iets. De druk van pensioen- en wachtgeldten op Defensie is enorm. Defensie kijkt uit naar niet-kerntaken die aan de civiele markt uitbesteed kunnen worden – zo staat nadrukkelijk in de bezuinigingsbrief van Ministger Hillen. Daarmee kan die pensioendruk afgewend worden. Het uitbesteden heeft nog een voordeel. De inhuur van private ondernemingen betekent dat je makkelijk af kan van de ingehuurd werkrachten; einde contact is wegwezen! Deze flexibilisering van militaire arbeid geeft een visie op arbeidsrechten weer die onacceptabel is. Bovendien moeten legers niet privatiseren.

Bezuinigingen op Defensie (3)

De Volkskrant van Zaterdag 9 april zette een pagina helemaal vol met wapensystemen van het Nederlandse leger. Rode kruisen door de wapens gaven aan welke gaan verdwijnen. Elke rode kruis betekent ook wapenhandel door de overheid. Je moet dan gelijk weer denken aan de straten van Kaïro en het Bahrein Plein in Manamah. Waar juist tweedehands wapens een duidelijke rol speelden. Ik ben benieuwd hoe de overheid dergelijke miskleunen gaat voorkomen.

Martin Broek

KANDIDATEN JOURNALIST VOOR DE VREDE 2011 GEZOCHT

Het Humanistisch Vredesberaad heeft besloten de publieksprijs voor vredesjournalistiek opnieuw uit te reiken in september in Zoetermeer. Voor deze ereprijs vragen wij onze kritische lezers om een kandidaat voor te dragen. Uit de lijst kandidaten zal de jury die journalist, cartoonist of schrijver kiezen die in 2010/2011 door bijzondere prestaties is opgevallen.

Waarom?

Goede onafhankelijke journalisten werken soms in eenzame of onmogelijke situaties. Tijdsdruk, financiën, politieke belangen en gevaar kunnen een barrière vormen voor een zo objectief mogelijk verhaal. In het Nederlandse taalgebied zijn veel publicisten actief, elk met hun eigen stijl, professionaliteit en engagement. Ze vormen een essentiële schakel bij onze meningsvorming. Zij verdienen onze waardering als ze opvallen door een degelijk verhaal.

De wisselprijs is vernoemd naar Han Achtienribbe, een humanistische vredesactiviste (1930-1999). Eerder werd de prijs toegekend aan: Stan van Houcke (2003), Anja Meulenbelt (2004), Mohammed Benzakour (2005), Ramsey Nasr (2006), Koert Lindijer (2007), Arnold Karskens (2008), Minka Nijhuis (2009) en Huub Jaspers (2010).

Hoe?

► Ook u kunt kandidaten voordragen. Noem ons de vrouw, man of redactie die naar uw oordeel deze eervolle vermelding voor 2011 verdient.

► Tot 15 augustus 2011 kunt u die voordragen. Stuur een gemotiveerde nominatie naar: info@humanistischvredesberaad.nl of Postbus 235,2300AE Leiden of 0648233329

De profielschets :

- Recentelijk actief als journalist, publicist, programmamaker, cartoonist of redactie
- En een wezenlijke (Nederlandstalige) bijdrage levert aan het bevorderen van vredescultuur

WIJ VERWACHTEN OOK UW REACTIE!

Humanistisch Vredesberaad

Agenda: permanente acties

- Iedere eerste zaterdag van de maand: Vredeswake op de Stadhuisbrug te Utrecht - met op ons spandoekje 'Vrede zonder wapens'. Org: Vredeswakegroep Regio Utrecht. Info: Tilly Okhuizen: 030 2615074 (bgg Geertje Kuipers: 0345 515293). E-mail: geertjek57@hotmail.com.

- Iedere tweede vrijdag van de maand: La Paz, open café over het thema geweldloosheid vanaf 20.00 uur. Org: De Gemeenschap. Café Tjing Tjing, Cornelis Trooststraat 54-56, Amsterdam de Pijp. e-mail: amsterdam@degemeenschap.info.

- Vrouwen in het Zwart houden op zeven plaatsen periodieke wakes tegen de bezetting van Palestina: Amsterdam, eerste vrijdag, 12.45 uur Spui bij het Lieverdje; Groningen, zaterdag om de veertien dagen, 13.00 - 14.00 uur, verzamelen op de Grote Markt; Haarlem eerste zondag van de maand, 14.00 - 15.00 uur, Grote Markt; Leeuwarden, laatste zaterdag van de maand, 13.00 - 14.00 uur, Nieuwstad bij De Waag; Maastricht, laatste donderdag van de maand, 18.15 - 19.15 uur, op de Markt; Utrecht, laatste zaterdag van de maand, 13.00 - 14.00, Stadhuisbrug (Oude gracht). Info: www.vrouweninhetzwart.nl.

Agenda: eenmalige acties

-26 apr., Amsterdam 20.15 u. Presentatie van het rapport *All out of war: Israël against democracy* in CREA, muziekzaal, Turfdragsterspad 17 (oud universitetsentrum), entree 5€, studenten vrij. Org: Israelian women for peace.

-7 mei, Den Haag, 13.00 u.: Vredeswake op het Plein in verband met wapenbeurs ITEC, nu in Keulen. Org: Franciscaanse Vredeswacht.

-13 mei, Utrecht, 11.30-17.00 uur, voorbereiding Dag van de Vrede door het "ministerie van de vrede" van IKV-Pax Christi, voor wie "ambassadeur van de vrede" wil worden. Meeting-Plaza (Hoog Catharijne). Bellen met Mayke Smit, coördinator Vredesweek 06-48102882.

-15 mei, Amsterdam, 18.00 tot 2.00 u: Benefietconcert Don't forget Gaza. Melkweg (grote zaal). Entree 12,50 voorverk, 15,- aan de deur. De opbrengst gaat naar freedom flottilia II.

-21 mei, Amersfoort, 13.00-16.00 u.: symposium *De kernbegrippen van het kabinet, een gezonde zaak?*, over kernenergie en kernbewapening. De Amershof, Snouckaertlaan 11. 20 e uro(studenten 5 euro), incl. lunch. Vooraf aanmelden! Org: NVMP. Info: 030-2722940. Web: www.nvmp.org.

-25 mei, Rotterdam, 20:00 u : lezing Hal Herzog : 'We aaien ze, we haten

Aktie

AGENDA

Selectie uit de landelijke *Aktie Agenda van Omslag en Socia Media*. De meest recente en volledige versie staat op www.aktieagenda.nl (u kunt daar zelf agendapunten invoeren).

ze, we eten ze', over de verhouding tussen mens en dier. Arminius Denkcafé, Museumpark 3 Rotterdam. Org: Arminius, podium voor kunst, cultuur en debat. Web: www.arminius.nu.

-28 mei, Utrecht 10.30 uur: Symposium over vormen van vredeseducatie in de praktijk, gevolgd door jaarvergadering

van PAIS. "Emma", Cremerstraat 245/247. Org. PAIS, info nicofaber.pais@casema.nl.

-27 mei t/m 8 juni: Jasmine Riswani, Palestijnse in Nederland. Mogelijk houdt zij op nader te bepalen plaatsen en tijdstippen lezingen over het dagelijks leven van vrouwen in Palestina. Neem contact op met de Olijfbomencampagne: info@planteenolijfboom.nl of 06-45523886

-10 t/m 13 juni Appelscha (Fr): Anarchistische Pinksterlanddagen, Kampeerterrein tot Vrijheidsbezinning, Aekingaweg.. Org: PL2011. Web: www.pinksterlanddagen.nl.

Tentoonstellingen:

• t/m 5 mei 2011, Culemborg: *Vergeven – Verzoenen*. Centrale Hal Stadskantoor, Ridderstraat 250. Open: werkdagen 8.30 - 12.30; dinsdags ook van 19.00 - 20.30. Vredesgroep Culemborg. Info: mevr. G. Kuipers 0345-515293.

• t/m 8 mei 2011, Arnhem, Museum voor Moderne Kunst: *The End of History...and the Return of History Painting*: "Geen taferelen van nationale eenheid of trots, waarmee het genre vroeger vol zat, maar juist de vreselijke gevolgen van nationalisme, patriotisme, guerrilla's, terreur en oorlogen worden verbeeld". Org: Paco Barragán, Utrechtseweg 87, open di-vrij 10-17 u, za-zo 11-17 u.

• t/m 9 mei 2011, Alkmaar: *Onderdrukking en Bevrijding*, over het lot van Duitse dienstweigeraars in de Tweede Wereldoorlog. Plaats: Centrale Bibliotheek, Gasthuisstraat 2. Open: ma 9-12u; di-vr 9-21u; za 11-17u. Info: 072-567.48.00 (Sylvia Lourens).

• t/m 10 mei 2011, Elspeet: *Einde en Nieuw Begin*, over de laatste jaren van de Tweede Wereldoorlog in Duitsland, het Duitse verzet en de lessen voor het heden. Mennorode conferentiecentrum,

Apeldoorseweg 185. Open: telefonisch informeren: 0577-498111.

• t/m 13 mei 2011, Groesbeek: *Ongekend Verweer*, Vrouwen uit Somalië, de Balkan en Iran over mensenrechten, discriminatie en etnische spanningen. Hal van het Gemeentehuis, Dorpsplein 1. Open: 9.00 - 17.00 uur. Info: Organisatie Werkgroep Vredesinitiatieven Groesbeek.

• t/m 30 juli 2011, Leeuwarden: *Dienstweigeraar achter tralies*, over totaalweigeraar Stephan Kraan die daar dertig jaar geleden gevangen zat. Blokhuispoort, Blokhuisplein 40. Open: wo, vrij, za, 13-17 uur. Info: www.blokhuispoort.nl.

• Permanent, Den Haag: *Humanity house*, voorlichtingsdoolhof over vluchtelingen en oorlogsrecht. Prinsengracht 8, open di -vrij: 12-17 uur; za-zo: 13-17 uur, Org. Nederlandse Rode Kruis.